VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain 18 §:n muuttamisesta (HE 71/2024 vp)

HALLINTOVALIOKUNTA 27.10.2024
EMILIA LAITALA, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES, VM

Aluksi

- **Saavutettavuutta** tarkoitetaan silloin, kun puhutaan digitaalisten palvelujen sisällön esteettömyydestä. Saavutettavuus siis tarkoittaa digitaalisen sisällön esteettömyyttä: sitä, että erilaisten ihmisten on helppoa käyttää digipalveluja ja niissä olevia sisältöjä. Saavutettavuus parantaa yhdenvertaisuutta digitaalisessa yhteiskunnassa. Saavutettavuusvaatimuksista säädetään saavutettavuusdirektiivissä, joka pantiin kansallisesti toimeen lailla digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Saavutettavuusdirektiivin mukaiset vaatimukset tulivat voimaan vuonna 2019.
- Saavutettavuusvaatimuksia valvoo tällä hetkellä Etelä-Suomen aluehallintovirasto.
- **Esteettömyyttä** käytetään etenkin silloin, kun puhutaan fyysisistä esineistä esimerkiksi tietokoneesta tai puhelimesta sekä rakennusten ja muun rakennetun ympäristön helppokulkuisuudesta ja toimivuudesta. Esteettömyys tarkoittaa siis sitä, että, virastoon, elokuvateatteriin tai kirjastoon on helppo mennä, vaikka liikkuisi pyörätuolilla tai lastenvaunujen kanssa tai vaikka ei näkisi kunnolla. Esteettömyysvaatimukset tulevat esteettömyysdirektiivistä.
- Esteettömyysvaatimuksia valvoo Liikenne- ja viestintävirasto. Esteettömyysdirektiivin mukaisia vaatimuksia aletaan soveltamaan kesäkuussa 2025.

Hallituksen esityksen tausta

- Esteettömyysdirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön uudella lailla eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista (102/2023) sekä muihin lakeihin tehdyillä muutoksilla. Yhtä lukuun ottamatta lait tulivat voimaan 1.2.2023 ja niitä aletaan soveltamaan kesäkuussa 2025.
    - Esteettömyysdirektiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä digipalvelulain soveltamisala laajeni eräiden digitaalisten palvelujen osalta koskemaan tietyin poikkeuksin myös yksityistä sektoria silloin, kun palveluja saatetaan markkinoille ja tarjotaan kuluttajille.
- Hallituksen esityksessä eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 41/2022 vp) on esitetty tavoite keskittää esteettömyyden ja saavutettavuuden valvontatehtävä yhdelle viranomaiselle ennen esteettömyysdirektiivissä säädetyn valvonnan alkamista.
- Valtiovarainministeriö asetti 5.4.2023 työryhmän valmistelemaan esteettömyysdirektiivin ja saavutettavuusdirektiivin perusteella tehtävän esteettömyys- ja saavutettavuusvalvonnan keskittämistä Liikenne- ja viestintävirastoon (VN/9102/2023).

Hallituksen esityksen keskeinen sisältö

- Lakiesityksen myötä muutettaisiin digipalvelulain 3 pykälää.
  - Lain 12 §:ää muutettaisiin siten, että valvovan viranomaisen nimi muutettaisiin Etelä-Suomen aluehallintovirastosta Liikenne- ja viestintävirastoksi.
  - Lain 7 §:stä ja 9 §:stä poistettaisiin velvoite ylläpitää www.saavutettavuusvaatimukset.fi-verkkosivustoa.
- Tekniset muutokset LVM:n lainsäädäntöön:
  - Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 308 §:n muutos, josta poistettaisiin Etelä-Suomen aluehallintovirasto yhteistyöviranomaisten listalta muutoksen myötä;
  - Lakiin eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista tehtäisiin lakitekninen viittauskorjaus markkinavalvontalain 4 lukuun.
- Lisäksi VM:ssä valmisteilla asetusmuutos *Tasavallan presidentin eräiden saavutettavista verkkosivustoista ja mobiilisovelluksista hallinnossa annetun maakuntalain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla.*
  - Asetuksen sisältö säilyy samana, mutta valvovan viranomaisen nimeksi muutetaan Liikenne- ja viestintävirasto. Asetusmuutoksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen kanssa.

Hallituksen esityksen tavoitteet ja vaikutukset

- Tavoitteena on keskittää esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimusten valvonta ja ohjaus yhteen viranomaiseen. Keskittämisellä pyritään mahdollistamaan viranomaisten toiminnan, kansalaisten oikeusturvan sekä talouden toimijoiden näkökulmasta parhaimman neuvonnan, ohjauksen ja valvonnan toteuttaminen.
    - Tavoitteena on myös koota valvontatyön erikoisosaaminen yhteen viranomaiseen.
- Liikenne- ja viestintäviraston ja aluehallintoviraston toimivallan piiriin kuuluvat esteettömyysdirektiivin mukaiset valvontatehtävät koskevat osittain samoja palveluita ja tehtävät ovat keskenään lomittaisia.
    - Esteettömyysdirektiivin mukaiset tuotteet ja palvelut voivat muodostaa sellaisia kokonaisuuksia, joiden kohdalla yritysten olisi helpompaa hakea ohjausta ja neuvontaa tai olla valvonnan kohteena, kun valvontaa tekee yksi viranomainen. Valvontatehtävien keskittämisen yhteen viranomaiseen voidaan katsoa ennen kaikkea varmistavan yhtenevän neuvonta- ja valvontakäytännön kehittämisen.
    - Saavutettavuutta ja esteettömyyttä voi olla haastavaa erottaa tulevaisuudessa toisistaan siten, että kuluttajille olisi selkeää, kumman valvovan viranomaisen vastuulle mikäkin sisältö tai laite kuuluu.
- Keskittämällä valvontatehtävät yhteen viranomaiseen tehostettaisiin ja suoraviivaistettaisiin valvontaa ja edistettäisiin sekä kuluttajien että talouden toimijoiden yhdenvertaista kohtelua viranomaisessa.

Vaikutukset

- Esityksellä ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia julkisen talouden näkökulmasta. Etelä-Suomen aluehallintoviraston henkilötyövuosien määrä vähenisi kahdeksalla henkilötyövuodella ja toimintamenomäärärahaa siirrettäisiin valtiovarainministeriön pääluokasta aluehallintovirastojen toimintamenomomentilta 28.40.01 liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomomentille 31.01.02.
  - Määrärahasiirron on todettu hallituksen esityksessä olevan yhteensä 1 160 000 euroa vuoden 2025 talousarviossa sekä talousarviovuotta seuraavan vuoden julkisen talouden suunnitelmassa pysyvänä vuosittaisena siirtona.
  - Aluehallintovirastojen toimintamenoihin vuodesta 2025 alkaen kohdistettavat säästöt kuitenkin vähentävät siirrettävissä olevan määrärahan määrää tämän hetken arvion mukaan siten, että vuoden 2025 tasossa siirtyisi noin 27 000 euroa vähemmän ja vuoden 2027 tasossa noin 91 000 euroa vähemmän kuin on alun perin hallituksen esitystä annettaessa arvioitu. Tämä muutos tulee huomioida myös rekrytointeja suunniteltaessa.
- Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikön henkilöstö siirtyisi virkasiirtona Liikenne- ja viestintävirastoon (8 hlöä)
  - Valmistelun yhteydessä on huomioitu YT-lain (1233/2013) 6 luvun mukaisesta velvoitteesta kuulla pääsopijajärjestöjä. Lisäksi VM:n työryhmä seuraa virastoille kuuluvaa yt-prosessia.
- Tiedonhallintaan liittyvät vaikutukset koskevat valvontatyökalun siirtoa nykyiseltä valvontaviranomaiselta sekä muita valvontatehtävään olennaisesti liittyvien asioiden siirtoa.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI I @VMUUTISET